

Сезона 2015/2016

Четвртак, 10. март 2016. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

Циклус: **Филхармонија**

Диригент: **Хауард Грифитс**
Солиста: **Вадим Глуцман**, виолина

Програм:

Јелена Дабих
Бетафаза

Трајање: око 7 минута

Јоханес Брамс
Концерт за виолину и оркестар, оп. 77 у Де-дуру

Allegro non troppo
Adagio
Allegro giocoso, ma non troppo vivace – Poco piu presto

Трајање: око 38 минута

Лудвиг ван Бетовен
Симфонија бр. 8, оп. 93 у Еф-дуру

Allegro vivace e con brio
Allegretto scherzando
Tempo di Menuetto
Allegro vivace

Трајање: око 26 минута

Концертмајстор: **Мирослав Павловић**

Јелена Дабић је рођена 1982. године у Сремској Митровици. Студирала је композицију на Академији уметности у Новом Саду, а након тога је радила на Академији уметности, као сарадник на катедри за етномузикологију.

Од 2008-2010. године, похађала је мастер студије на Високој школи за музику и театар у Минхену, и усавршавала се на бројним курсевима и семинарима композиције. Од 2012. до 2013. године школовала се на Високој школи за музику и театар у Хамбургу, у области мултимедијалне уметности и електронске музике. У Хамбургу, где је тренутно базирана, ради докторат на тему савременог музичког театра. Јелена Дабић је добитник стипендија Фонда за младе таленте РС (2007), Хуманитарног фонда *Привредник* из Новог Сада (2003-08), ВАУНОСТ (2008-10), НfMT Минхен (2009) фонда *Ото Штотерау*, стипендије *Теодор Роглер*, ДААД (2012), и *Pro Exzellenzia* (2015).

До сада су њена дела извођена широм Европе, као и у Азији. Њена опера *SpiegelSpiel (Игра огледала)* настала је као наруџбина Минхенског бијанала и изведена је на истом фестивалу 2010. године. Композовала је и две оркестарске композиције за Young Euro Classic фестивал у Берлину. Прва од њих је *Бетафаза*, из 2010. године, коју је премијерно извео Југоисточни европски оркестар у берлинском Концертхаусу, 6. августа исте године, под управом Хајнриха Шифа. За ово дело награђена је и првом наградом на конкурс Војвођанског симфонијског оркестра 2013. године, који га је извео у мају 2014. године, под диригентском палицом бразилског диригента Клаудија Кохена.

Концерт за виолину и оркестар оп. 77 у Де-дуру, дело је зрелог стваралачког опуса **Јоханеса Брамса** (1833-1897). Иако је Брамс настојао да напише дело које ће кореспондирати Бетовеновом виолинском концерту, његов звучни резултат, нарочито у солистичкој деоници, типично је *брамсовски*.

Концерт за виолину и оркестар једино је Брамсово концертантно дело намењено овом инструменту, а написано је 1878. године за композиторовог великог пријатеља Јозефа Јоакима. Јоаким га је, заједно са Бетовеновим Виолинским концертом, свирао на премијерном извођењу, 1. јануара 1879. године у Лајпцигу, а за диригентским пултом је био аутор.

Критичка рецепција дела била је неуједначена, али у већини случајева негативна: због тежине солистичке деонице, диригент Ханс фон Биллов га је назвао *концертом против виолине*. Хенрик Вијењавски је концерт окарактерисао као неодсвирљив, док је чувени виртуоз на виолини Пабло де Сарасате одбио да га свира, *не желећи да стоји за пултом са спуштеним инструментом и слуша како једину тему у читавом концерту у лаганом ставу изводи обоа*. Данас је Концерт за виолину једно од најзначајнијих и најпознатијих дела у свом жанру, о чему сведочи и чињеница да је за њега написано чак шеснаест различитих каденци. Најпознатију и најчешће извођену написао је Јозеф Јоаким, а поред њега и Макс Регер, Јаша Хајфец, Жорж Енеску, Најџел Кенеди и други.

Тежиште читаве композиције је на њеном уводном ставу који доноси најважније идеје дела. Изразито лирски, лагани став, уводи слушаоца у завршни став – динамични рондо у којем Брамс користи елементе мађарског фолклора.

Осма симфонија Лудвига ван Бетовена (1770-1827) његово је претпоследње симфонијско остварење. Аутор је називао *Мала симфонија у Еф-дуру*, да би је разликовао од Симфоније бр. 6 која је написана у истом тоналитету, али и због тога што је најкраћа од свих његових дела истог жанра. Ова симфонија, раздрагане атмосфере и веселих тонова, настала је 1812. године, а завршена је у периоду од само четири месеца. Четвороставачна форма има тежиште на финалном ставу. Први став је написан у сонатној форми, нетипичног троделног метра, са традиционалним контрастом тематских материјала, којима доминира плесна

атмосфера. Други став има улогу скерца, и настао је као почаст композиторовом пријатељу Јохану Непомуку Мелцелу, изумитељу метронома. Због тога, читавим музичким током *откуцава* ритмички пулс. По Бетовеновом избору, трећи став није био (како се могло очекивати) скерцо, што је било уобичајено за његова претходна дела, него се вратио класичном менуету. Он је, заправо, у нешто лаганијем темпу аустријског плеса, лендлера, те заправо прави лагани став у овој симфонији не постоји. Финални рондо представља Бетовенов искорак у инструментацији и третману динамике, који се завршава дугачком кодом.

Асја Радоњић